

Η Θράκη, ως γεωγραφικός όρος, δεν συμπίπτει με έναν ορισμένο λαό, αφού δεν κατοικούνταν στην αρχαιότητα μόνον από Θράκες. Οι Θράκες είχαν μεταναστεύσει στον νοτιοανατολικό ευρωπαϊκό χώρο μετά τους Έλληνες, μετά τα μέσα της 2ης χιλιετίας π.Χ. και ακριβέστερα τον 12ο αι. π.Χ. Συγχρόνως θρακικά φύλα εγκαταστάθηκαν στη Μικρά Ασία, ιδιαίτερα στη Βιθυνία και Τρωάδα. Εως την ίδρυση του βασιλείου της Μακεδονίας από τους Τημενίδες (αρχές 7ου αι. π.Χ.) θρακικά φύλα κατοικούσαν την Κεντρική Μακεδονία, οπότε υποχρεώθηκαν να μετακινηθούν προς τα ανατολικά. Τελικά τα θρακικά φύλα περιορίστηκαν κυρίως στο βορειοανατολικό τμήμα της Βαλκανικής. Από τον 7ο αι. π.Χ. ιδρύθηκαν στα παράλια της Θράκης αποικίες από Έλληνες αποίκους των νησιών του ανατολικού Αιγαίου και των ιωνικών πόλεων της Μ.Ασίας γεγονός που οδήγησε σε εντονότερη πολιτιστική αλληλεπίδραση κατά τους ιστορικούς χρόνους ανάμεσα στους Έλληνες και τους Θράκες. Στους κλασσικούς χρόνους δημιουργήθηκε το μεγάλο βασίλειο των Οδρυσών που καταλάμβανε την περίοδο της ακμής του την περιοχή από τον Στρυμόνα ως τον Εύξεινο Πόντο και από το Αιγαίο ως τον Δούναβη. Οι βασιλείς των Οδρυσών υποτάχθηκαν το 342 π.Χ. στους Μακεδόνες και μετά την πτώση του βασιλείου της Μακεδονίας το 168 π.Χ. στους Ρωμαίους. Το 47 μ.Χ. καταλύθηκε το βασίλειο των Οδρυσών και η Θράκη έγινε οριστικά ρωμαϊκή επαρχία. Κατά την ελληνιστική και ρωμαϊκή περίοδο η διασπορά των θρακικών φύλων λόγω της αποδημίας και της στρατολογίας στον ρωμαϊκό στρατό συνετέλεσε στην τελική εξαφάνιση των Θρακών και στην εθνολογική και πολιτισμική τους αφομοίωση. Τον εξελληνισμό του κυρίως θρακικού χώρου ακολούθησε ο εκρωμαϊσμός των βορείων περιοχών. Η επακόλουθη διάδοση του χριστιανισμού συνετέλεσε στην πλήρη ένταξη των πληθυσμών αυτών στον ελληνορωμαϊκό κόσμο.

Εποχή του Χαλκού

Πολλοί οικισμοί της νεολιθικής εποχής συνεχίζουν να υπάρχουν. Τώρα όμως οι οικισμοί είναι λιγότεροι αλλά με μεγαλύτερη συγκέντρωση πληθυσμού. Υπάρχουν και στενόμακρα αψιδωτά σπίτια. Στα τέλη της Ύστερης Εποχής Χαλκού αρχίζουν οι μετακινήσεις των θρακικών φύλων και η εγκατάσταση τους στην αρχαία Θράκη. Σημαντικές θέσεις της Ύστερης Εποχής Χαλκού.

1. Ακρόπολη Κρεμαστού Εργάνης.
2. Άγιος Γεώργιος Μαρώνειας.
3. Ύψωμα Μουργκάνα στο Νεοχώρι Σταυρούπολης.

Πρώιμη Εποχή Σιδήρου (1050-7ος αι. π.Χ.)

Είναι γνωστές περίπου 100 θέσεις της εποχής αυτής. Έχουν εντοπιστεί τόσο ορεινοί όσο και πεδινοί οικισμοί. Σημαντικές θέσεις της περιόδου αυτής είναι: 1. Ρίζια Έβρου κοντά στον Αρδα ποταμό. 2. Τσούκα Σαρακηνης στο Ν. Ροδόπης. 3. Βρυχός στη Χώρα Σαμοθράκης. 4. Τάφοι και νεκροταφεία στις περιοχές Ρούσσας, Γονικού, Κοτρωνιάς και Κοίλων του Ν. Έβρου.

5. Υπαιθρια ιερά, βραχογραφίες, λεξευτοί τάφοι, βράχοι με λαξευμένες κόγχες.

Αρχαϊκοί, κλασσικοί και ελληνοιστικοί χρόνοι

Τον 7ο αιώνα π.Χ. ιδρύθηκαν οι ελληνικές αποικίες στα παράλια της Θράκης από Έλληνες των νησιών του ανατολικού Αιγαίου και των ιωνικών πόλεων της Μ. Ασίας. Από τις εκβολές του Νέστου ως το δέλτα του Έβρου ιδρύθηκαν τα Αβδηρα, η Δίκαια, η Στρώμη, η Μαρώνεια, ο Ορθαγόρια, η Μεσημβρία-Ζώνη, η Δρυς και η Σάλη. Στη δυτική παραλία του Εύξεινου Πόντου οι Μιλήσιοι ίδρυσαν την Απολλωνία, την Οδησό, τους Τόμους και την Κάλλατι, ενώ οι μεγαρείς την Μεσημβρία. Σημαντικοί αρχαιολογικοί χώροι είναι τα Αβδηρα, όπου έχουν αποκαλυφθεί τμήματα της οχύρωσης και των νεκροταφείων της αρχαϊκής και κλασσικής πόλης, καθώς επίσης και των οικιών, της ακρόπολης, του θεάτρου και των νεκροταφείων της κλασσικής και ελληνοιστικής πόλης, η Μαρώνεια όπου αποκαλύφθηκαν η οχύρωση, η ακρόπολη, το θέατρο, ιερά και οικίες, η Σαμοθράκη, όπου ανασκάφηκαν μια σειρά από κτίρια που χρησίμευαν για τα Μυστήρια των Μεγάλων Θεών, και ακόμη η Δίκαια, η Στρώμη, η

Καλύβα Ξάνθης, η Μεσημβρία, η Σάλη.

Ρωμαϊκοί χρόνοι

Η Θράκη γίνεται ρωμαϊκή επαρχία το 46 μ.Χ. με πρωτεύουσα την Πέρινθο. Οι ελληνικές πόλεις της Θράκης διατήρησαν το καθεστώς των ελεύθερων πόλεων. Ως την εποχή του Διοκλητιανού (279 μ.Χ.) οι Ρωμαίοι διατηρούν την πολιτική οργάνωση των Ελλήνων και το ελληνικό σύστημα διοίκησης. Στους ρωμαϊκούς χρόνους πραγματοποιείται από τους Ρωμαίους αστικοποίηση της Θράκης κατά το πρότυπο των ελληνικών πόλεων. Οι κώμες και οι πόλεις της Θράκης ήταν οργανωμένες σε ένα ομόσπονδο σύστημα με συμπολιτείες - κοινά. Αυτά τα χρόνια ιδρύονται η Τραϊανούπολη, η Πλωτινόπολη (σημ. Διδυμότειχο) και η Αδριανούπολη.

Παλαιοχριστιανικοί και Βυζαντινοί χρόνοι

Σταθμό στην ιστορία της Θράκης αποτέλεσε η εξάπλωση του χριστιανισμού και η ίδρυση της Κωνσταντινούπολης, ως νέας πρωτεύουσας. Οι αυτοκράτορες γεμίζουν την περιοχή με φρούρια και επανοχυρώνουν τις πόλεις. Επανιδρύεται η Αναστασιούπολη. Οι βυζαντινές πόλεις είναι ιδρυμένες σε θέσεις παλαιών (Αβδηρα - Πολύστηλο, Αναστασιούπολη - Περιθεώριο, Μαξιμιανούπολη - Μοσνούπολη). Με την κατάληψη της Κωνσταντινούπολης από τους Φράγκους παρακμάζουν οι μεγάλες πόλεις και αναπτύσσονται μικρότερα κέντρα όπως τα Κουμουτζηνά, η Βήρα, το Διδυμότειχο. Κατά τον 14ο αι. ακμάζουν η Ξάνθεια και η Γρατσιανού. Σημαντικό μοναστηριακό συγκρότημα που ακμάζει από τον 11ο ως τον 14ο αι. είναι το Παπίκιον όρος.

Αξιόλογες θέσεις όπου σώζονται ή έχουν αποκαλυφθεί μνημεία παλαιοχριστιανικών και βυζαντινών χρόνων, κυρίως τμήματα της οχύρωσης, ναών και μονών είναι: η Τόπειρος, τα Αβδηρα-Πολύστυλο, οι Πόροι, η Αναστασιούπολη-Περιθεώριον, η βυζαντινή Μαρώνεια, η Μάκρη, η Ξάνθεια, η Γρατσιανού, η Πάτερμα Ροδόπης, το Παπίκιον όρος, η Μοσνούπολις, η Τραϊανούπολη, οι Φέρες με τον ναό της Παναγίας Κοσμοσώτειρας, το Διδυμότειχο, το κέντρο της δυτικής όχθης του Έβρου και το κάστρο του Πυθίου.

Νεότερη Ιστορία Θράκης

1348: Α' εισβολή των Οθωμανών στη Θράκη.1354: Κατάληψη της Καλλιπόλεως και έναρξη του εποικισμού της Θράκης με Οθωμανούς Τούρκους.1361/2: Κατάληψη της Αδριανουπόλεως και του Διδυμοτείχου. Η Αδριανούπολη γίνεται η δεύτερη πρωτεύουσα των σουλτάνων μετά την Προύσα.1363-1365:Κατάληψη της Κομοτηνής (Κουμουτζινας) και της Φιλιππουπόλεως.1385-1386:Κατάληψη της Ξάνθης.Αρχές 15ου αι:Εγκατάσταση Γιουρούκων και άλλων τουρκομανών φύλων στη Θράκη. Έναρξη μαζικών εξισλαμισμών του χριστιανικού πληθυσμού.1453-1456:Καταλαμβάνονται και οι τελευταίες πόλεις και χωριά στην Προποντίδα, στον Εύξεινο Πόντο και το Αιγαίο (Αγ. Στέφανος, Επιβάτες, Σηλύβρια, Ηράκλεια, Μήδεια, Αγαθούπολη, Σωζόπολη, Πύργος, Αγχίαλος, Μεσήμβρια, Βάρνα, Αίνος). 15ος-16ος αι.: Επιδείνωση των συνθηκών ζωής των χριστιανών. Πολλαπλασιασμός των

φόρων. Εκτεταμένο παιδομάζωμα. Εκτοπισμοί και μετατοπίσεις χριστιανικών πληθυσμών προς τα ορεινά. Ο Ελληνισμός ξερριζώνεται από τα αστικά κέντρα με αποτέλεσμα την απότομη δημογραφική καθίζησή τους και την εθνολογική τους αλλοίωση. Εποικισμός μουσουλμάνων. Επέκταση του φαινομένου των μαζικών εξισλαμισμών. Κατεδαφίσεις ναών και μονών. Πολλοί νεομάρτυρες. Η Θράκη εντάσσεται διοικητικά στο εγιαλέτι της Ρούμελης. Μεγάλα διοικητικά και στρατιωτικά κέντρα γίνονται η Καλλιπολη, η Αδριανούπολη, η Φιλιπούπολη. Επίσης η Βιζύ, οι Σαράντα Εκκλησιές, η Τυρολόη, το Τσιρμέν. 17ος-18ος αι.: Αναδίπλωση του υπόδουλου ελληνισμού της Θράκης. Η περιοχή γίνεται πόλος έλξης και τόπος εγκατάστασης συμπαγών ελληνικών πληθυσμών από την Πελοπόννησο, τη Θεσσαλία, την Ήπειρο και τη Μακεδονία. Εδραιώνεται και αναπτύσσεται η κοινοτική και η συντεχνιακή οργάνωση των Ελλήνων. Αναπτύσσονται πληθυσμιακά και οικονομικά τα μεγάλα θρακικά αστικά κέντρα. Εκτός από την Αδριανούπολη, την Καλλιπολη και τη Φιλιπούπολη, επίσης η Ηράκλεια, η Ραιδεστός, η Αίνοσ, η Σηλύβρια, η Τυρολόη. Αργότερα η Κομοτηνή και η Ξάνθη. Οι Έλληνες Θρακιώτες έμποροι φθάνουν μέχρι την Ρωσία, την Αίγυπτο, την Ινδία. Απαρχές της νεότερης ελληνικής εκπαίδευσης. Τα πρώτα ελληνικά σχολεία ιδρύονται σε Φιλιπούπολη, Αγχίαλο, Αδριανούπολη, Αίνο, Καλλιπολη, Ξάνθη, Μάδυτο, Επιβάτες, Ραιδεστό, Τυρολόη, Μυριόφυτο. Αρχές 19ου αι.: Επέκταση του ελληνικού εκπαιδευτικού δικτύου και πνευματική - εθνική αναγέννηση των Ελλήνων της Θράκης. Μύηση πολλών Θρακιωτών στη Φιλική Εταιρεία από τις πόλεις Φιλιπούπολη, Αδριανούπολη, Αγχίαλο, Αίνο, Σωζόπολη, Βάρνα, Στενήμαχο). 1821: Συμμετοχή Θρακιωτών στον Ιερό Λόχο του Αλέξανδρου Υψηλάντη. Γενική συμμετοχή τους στην Ελληνική Επανάσταση του 1821 και στη Νότια Ελλάδα και σε τοπικά επαναστατικά κινήματα (από τις πόλεις Στενήμαχο, Αδριανούπολη, Σουφλί, Μάλγαρα, Σωζόπολη, Αγχίαλο, Μεσήμβρια, Μάκρη, Σαμοθράκη, Μαρώνεια, Κεσσάνη, Αίνο). Βίαιη καταστολή των τοπικών κινήματων, φόνοι προκρίτων και μητροπολιτών. Γνωστότεροι αγωνιστές της περιόδου ο Καπετάν Χατζή Αντώνιος Βισβίζης και η γυναίκα του Δόμνα Βισβίζη από τον Αίνο. Μέσα 19ου αι.: Καταδυνάστευση των Ελλήνων στις αγροτικές περιοχές από φορολογική καταδυνάστευση, ληστρική δραστηριότητα και διόγκωση του φαινομένου των βίαιων εξισλαμισμών. Αντίθετα, οικονομική, κοινωνική και πνευματική ανάπτυξη των Ελλήνων στα αστικά κέντρα. Παράλληλα, έναρξη του ελληνοβουλγαρικού ανταγωνισμού αρχικά στο πλαίσιο της Εκκλησίας και έπειτα της εκπαίδευσης. Καταλήψεις ελληνικών σχολείων και εκκλησιών από τους Βουλγάρους στη Βόρεια κυρίως Θράκη. 1870: Ίδρυση της Αυτοκέφαλης Βουλγαρικής Εκκλησίας - Εξαρχίας και εδραίωση του βουλγαρικού εθνικισμού. Ένταση του ελληνοβουλγαρικού εθνικού ανταγωνισμού και απόσχιση 17 επαρχιών της Β. Θράκης από το Πατριαρχείο.

1878-79: Μετά το ρωσοτουρκικό πόλεμο του 1877-78 υπογραφή της Συνθήκης του Βερολίνου και ίδρυση της Αυτόνομης Τοπαρχίας της Ανατολικής Ρωμυλίας: η πρώτη διάσπαση της ενιαίας Θράκης με την απόσπαση του βορείου τμήματος. 1885: Η Βόρεια Θράκη εντάσσεται οριστικά στο βουλγαρικό κράτος με πραξικοπηματική προσάρτηση. Προσπάθειες αφομοίωσης του ελληνικού στοιχείου (80.000 περίπου) και διωγμοί του μέχρι το 1906 και την εκδήλωση του μεγάλου ανθελληνικού κινήματος. (Κατάλυση κοινοτήτων και εκπαίδευσης. Α' έξοδος του ελληνικού στοιχείου). Διωγμοί των Ελλήνων και κατά τη διάρκεια του Β' Βαλκανικού και του Α' Παγκοσμίου Πολέμου (Κατάλυση ελληνικής εκκλησίας. Β' έξοδος των Ελλήνων). Υπογραφή της Συνθήκης Νεϊγύ (Νοέμβριος 1919) και σύμβασης αμοιβαίας ανταλλαγής πληθυσμών εθελοντικού χαρακτήρα μεταξύ Ελλάδας -

Βουλγαρίας (Γ' έξοδος του ελληνικού στοιχείου).

Τέλη 19ου αι. αρχές 20ου: Σθεναρή αντίσταση του ελληνισμού της Νότιας Θράκης στη βουλγαρική προπάγανδα, κυρίως μέσω των σχολείων (416 ελληνικά σχολεία με 32.210 μαθητές) και των συλλόγων και σε δεύτερη φάση με ένοπλη επαναστατική οργάνωση («Πανελλήνιος Οργάνωσις», 1908, με έδρα την Αδριανούπολη) Τρομοκρατική δράση των βουλγαρικών ανταρτικών σωμάτων της ΕΜΕΟ στη Θράκη. Κοινωνική, οικονομική και πληθυσμιακή υπεροχή του ελληνικού στοιχείου έναντι του βουλγαρικού (από τους 1.030.000 κατοίκους του βιλαετίου Αδριανουπόλεως, οι 365.000 Έλληνες και οι 110.000 Βούλγαροι).

1908: Επανάσταση Νεοτούρκων. Δύο Έλληνες Θρακιώτες βουλευτές στην Οθωμανική Βουλή. Εγκατάσταση μουσουλμάνων προσφύγων από την Βοσνία στη Θράκη και βιαιοπραγίες σε βάρος των χριστιανικών πληθυσμών.

1912-1913: Κατά τη διάρκεια των βαλκανικών πολέμων βουλγαρικοί διωγμοί και τουρκικά αντίποινα σε βάρος του ελληνικού πληθυσμού.

Ιούλιος 1913: Απελευθέρωση Ξάνθης, Κομοτηνής και Αλεξανδρούπολης από τον ελληνικό στρατό.

28-07-1913: Συνθήκη του Βουκουρεστίου. Νέα διάσπαση της Θράκης, η Δυτική (Νέστος-Έβρος) παραχωρείται στη Βουλγαρία, η Ανατολική παραμένει στην Τουρκία. Βιαιοπραγίες των Βουλγάρων στο δυτικό τμήμα και μαζική έξοδος των Ελλήνων από εκεί.

1914-1919: Διωγμοί των Νεοτούρκων σε βάρος του ελληνικού πληθυσμού της Ανατολικής Θράκης, οικονομικού, θρησκευτικού και εθνικού χαρακτήρα. Τρομοκρατία από ένοπλα τουρκικά ανταρτικά σώματα και εκτοπισμοί ολοκληρώνων χωριών στα βάθη της Ανατολίας (150.000 περίπου άτομα).

1919 Συνθήκη Νεϊγύ: Καθεστώς Διασυμμαχικής Διοίκησης στη Δυτική Θράκη.

1920-1922: Η Συνθήκη των Σεβρών (Αύγουστος 1920) μεταβιβάζει στην Ελλάδα την Ανατολική και τη Δυτική Θράκη. Ελληνική διοίκηση στη Θράκη, χωρισμός της σε 6 νομούς και αναδιοργάνωση των πολιτικών, οικονομικών, δικαστικών και υγειονομικών υπηρεσιών.

1923: Ατυχής έκβαση της Μικρασιατικής Εκστρατείας το 1922 και υπογραφή το 1923 της Συνθήκης της Λωζάνης. Εκκένωση της Ανατολικής Θράκης από τον ελληνικό στρατό, τις διοικητικές αρχές και τον ελληνικό πληθυσμό.

1920-1924: Ενίσχυση της Δυτικής Θράκης από Έλληνες πρόσφυγες της Ανατολικής Θράκης, της Μ.Ασίας, της Βουλγαρίας, του Καυκάσου και της Αρμενίας.

1941-1944: Βουλγαρική κατοχή του μεγαλύτερου μέρους της Θράκης κατά τη διάρκεια του Β' Παγκοσμίου Πολέμου (εκτός μίας ζώνης του νομού Έβρου που τελεί κάτω από γερμανική κατοχή). Σύσταση της Γενικής Διοίκησης Αιγαίου με πρωτεύουσα την Ξάνθη.

Αντικατάσταση πολιτικών, διοικητικών, οικονομικών, αστυνομικών, εκκλησιαστικών και εκπαιδευτικών αρχών. Πολιτική διωγμού του ελληνικού στοιχείου και εποικισμός της περιοχής με Βουλγάρους.

Σήμερα: 350.000 κάτοικοι στη Θράκη από τους οποίους 70% χριστιανοί και 30% μουσουλμάνοι. Οι περισσότεροι από τους τελευταίους στους νομούς Ροδόπης και Ξάνθης.